

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Кафедра теорії і методики виховання РДГУ
Регіональний комплексний Науково-методичний центр
інноваційних технологій освітнього процесу РДГУ
Факультет соціальної та психологічної освіти
Уманського державного педагогічного університету ім. Павла Тичини
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Кафедра педагогіки та методики початкової освіти
Миколаївський національний університет імені В. О. Сухомлинського

Підготовка майбутніх педагогів до виховної діяльності в освітньому просторі НУШ: досвід, реалії, перспективи

РІВНЕ - 2023

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Кафедра теорії і методики виховання РДГУ
Регіональний комплексний Науково-методичний центр
інноваційних технологій освітнього процесу РДГУ
Факультет соціальної та психологічної освіти
Уманського державного педагогічного університету ім. Павла Тичини
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Кафедра педагогіки та методики початкової освіти
Миколаївський національний університет імені В. О. Сухомлинського

Електронний збірник матеріалів

**Всеукраїнської науково-практичної
*Інтернет-конференції***

**«Підготовка майбутніх педагогів
до виховної діяльності
в освітньому просторі НУШ:
досвід, реалії, перспективи»**

12 травня 2023 року

Рівне – 2023

Підготовка майбутніх педагогів до виховної діяльності в освітньому просторі НУШ: досвід, реалії, перспективи: електронний збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції Рівне: РДГУ. 2023. 287 с.

Рекомендовано до друку Вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 6 від 25 травня 2023 р.)

Вашій увазі пропонуються матеріали Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції «Підготовка майбутніх педагогів до виховної діяльності в освітньому просторі НУШ: досвід, реалії, перспективи».

ЗМІСТ

Петренко О. Б. Підготовка майбутніх педагогів до виховної діяльності в освітньому просторі НУШ: актуалізація проблеми.....	8
Кравченко О. Виховна діяльність зі студентською молоддю.....	12
Білавич Г. В., Притуляк Т. В., Скоропад М. І. Підготовка майбутніх учителів до виховання дітей як гуманістів засобами літературної спадщини Василя Сухомлинського.....	18
Баліка Л. М. Особливості впровадження дисципліни «Діяльність вихователя групи подовженого дня в умовах НУШ» в освітній процес ЗВО.....	25
Ваколюк А. М. Підготовка майбутнього вчителя початкової школи до наскрізної виховної діяльності...	29
Войтовська А. І. Професійна підготовка майбутніх педагогів до педагогічної діяльності.....	35
Карпич І. О. Діяльність працівників соціальної сфери з профілактики булінгу в закладах інтернатного типу.....	39
Левченко Н. В. Підготовка майбутніх соціальних працівників до роботи з молоддю.....	43
Маковійчук О. В. Підготовка майбутніх вчителів до екологічного виховання молодших школярів на уроках дизайну і технологій.....	47
Матрос О. О. Нормативно-правове забезпечення регламентації інтеграції дітей з інвалідністю в просторі НУШ.....	52
Моргай Л. А. Нова українська школа.....	58
Поліщук І. В. Підготовка учителя Нової української школи: актуалізація ідей Т. Д. Дем'янюк.....	64
Стельмашук Ж. Г. Формування готовності майбутнього вчителя початкових класів до вирішення педагогічних ситуацій і задач в освітньому процесі НУШ.....	67
Цуркан Т. Г., Цуркан Н. Г. Розвиток пізнавальної	73

активності молодших школярів.....	
Гоголь Т. В., Давидюк І. В. Підготовка майбутніх вчителів фізичної культури до виховної діяльності в освітньому просторі НУШ.....	79
Голя Г. М. Особливості післявоєнної підготовки вчителів Волині (на прикладі Луцького педагогічного училища).....	84
Дубовик К. Ю. Шляхи розвитку пізнавальної активності молодших школярів у сучасній початковій школі.....	87
Коваленко Н. І. Можливості розвитку обдарованої молоді в позашкільній освіті Польщі.....	94
Коваль К. Ю. Соціально-педагогічні умови взаємодії НУШ із сім'єю у полікультурному вихованні.....	98
Кузьмич А. О. Європейські авторські школи кінця ХІХ – поч. ХХ ст.....	102
Левчук Н. О. Формування гуманних взаємин учнів початкових класів як педагогічна проблема.....	106
Петренко І. Ф. Підготовка майбутніх педагогів до формування освітнього простору класної кімнати Нової української школи.....	111
Попова К. В. Формування полікультурної компетентності педагогів як запорука їх успішного функціонування в реаліях освітнього простору НУШ.....	114
Шульгач М. І. Участь викладачів кафедр педагогіки Рівненського державного університету у міжнародному проєкті «Фінська підтримка реформи української школи».....	116
Яремович М. А. Громадянськість майбутніх учителів початкових класів НУШ через призму оновлення національної системи освіти в умовах глобальних геополітичних змін.....	122
Бабич А. Я. Принципи виховання емоційної культури молодших школярів.....	126

Вітковська К. О. Інноваційні підходи в професійній підготовці майбутніх учителів початкової школи.....	131
Войтович Т. В. Казка як засіб морально-естетичного виховання молодших школярів.....	137
Гаврилюк О. С. Педагогічні особливості формування моральних якостей дітей старшого дошкільного віку.....	141
Гомонець М. В. Особливості прояву конфліктної поведінки у дітей молодшого шкільного віку.....	146
Гордусенко М. В. Психолого-педагогічні особливості подолання стресових ситуацій дітьми молодшого шкільного віку.....	151
Демчук Д. О. Формування навичок здорового способу життя у молодших школярів.....	156
Колодич Т. В., Шалівська Ю. В. Організація виховної роботи з учнями початкової школи в умовах дистанційного навчання.....	163
Котух І. Я. Гурткова робота у розвитку творчих здібностей молодших школярів.....	167
Кравчук М. Ю. Підготовка майбутнього вчителя початкової школи як педагогічна проблема.....	172
Маринич А. І. Роль національного виховання у формуванні особистості.....	176
Матвіюк А. С. Особливості індивідуальної роботи з молодшими школярами з девіантною поведінкою.....	178
Матюх О. А. Виховний потенціал музичного краєзнавства.....	182
Мельничук Л. Ю. Теоретичні засади забезпечення наступності дошкільної і початкової освіти.....	186
Ничипорчук Г. П. Дитяче об'єднання у виховній системі закладу загальної середньої освіти.....	194
Панчук Г. М. Феномен поняття «естетична культура» в сучасних психолого-педагогічних дослідженнях.....	198
Панчук І. О. Основні напрями та форми волонтерської діяльності.....	204

Пишняк М. М. Зміст національно-патріотичного виховання дітей молодшого шкільного віку в умовах війни в Україні.....	212
Полюхович Г. С., Шалівська Ю. В. Самоосвіта як ефективний чинник професійного зростання майбутнього вчителя початкової школи.....	216
Правник Н. С. Проблема підготовки майбутніх учителів початкових класів до організації краєзнавчої роботи у педагогічній науці.....	220
Прокопчук Н. Я. Принципи роботи з «важкими дітьми» за В. О. Сухомлинським.....	227
Рижук О. С. Інтерактивні методики формування крос-культурних цінностей у виховній роботі з дітьми молодшого шкільного віку.....	237
Рожко О. С. Роль та особливості волонтерської діяльності з дітьми молодшого шкільного віку.....	241
Смітюх Н. М. Сутність поняття «емпатія» у психолого-педагогічних джерелах.....	245
Спасіба А. С. До проблеми підготовки майбутніх учителів початкової школи до соціалізації учнів.....	248
Тарасюк Н. А. Виховний аспект позашкільної освіти.	254
Фелістович Т. М. Форми і методи добровільної діяльності з молодшими школярами.....	258
Філатова М. С. Формування в учнів початкової школи знань про пожежну безпеку у виховній позакласній роботі як психолого-педагогічна проблема.....	264
Шеремет Н. М. Особливості вищої педагогічної освіти Італії у другій половині ХХ століття.....	270
Богурський О. М. Формування почуття обов'язку та відповідальності учнів у процесі навчальної діяльності.....	278
Ісько Т. І. Формування математичної компетентності учнів у процесі навчально-пізнавальної діяльності.....	281
Снігур М. О. Виховання цінностей здорового способу життя учнів підліткового віку.....	283

Бабич А. Я.,
здобувачка ступеня вищої освіти «магістр»
спеціальності 013 Початкова освіта
Рівненського державного гуманітарного університету

ПРИНЦИПИ ВИХОВАННЯ ЕМОЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Розвиток людської цивілізації у XXI столітті досяг фантастичних результатів у порівнянні з попередніми роками. Нові засоби масової комунікації, нано-технології, медико-генетичні досягнення – неповний перелік здобутків науково-технічної революції.

Відзначаючи позитивний вплив науково-технічного прогресу на матеріальний добробут суспільства, вчені (І. Бех, І. Зязюн, Г. Локарева, О. Сухомлинська та ін.) звертають увагу на його негативні наслідки для особистісного життя людини. Так, технологізація життя, інтелектуальна спрямованість навчання та виховання, велике інформаційне навантаження стають причиною негативних емоційних проявів у дітей, призводять до виснаження їхніх емоційних ресурсів, ускладнюють взаємини із соціальним оточенням загалом. Саме тому питання виховання емоційної культури молодших школярів є актуальним для нашого часу.

Традиційно поняття «емоційна культура» відносять до культурологічних, що обумовлює визначення її сутності у ланках культурологічного підходу, який дозволяє коректно виявити культурну обумовленість досліджуваного явища. При цьому емоційна культура, як будь-яка інша, є відкритою динамічною системою, тому розуміння її сутності, структури, механізмів формування та виховання,

на нашу думку, можливо виключно з позиції системного підходу, який базується на принципах:

ієрархічності (підпорядкованість одних елементів іншим);

структуризації (поєднання окремих компонентів, між якими є певні зв'язки, у групи та підгрупи);

багаточисельності;

цілісності.

Головним положенням системного підходу є аналіз об'єкта, який вивчається не ізольовано від середовища, у якому він реально існує, функціонує і розвивається, а саме у цьому середовищному контексті, тобто у цілісній системі, підсистемою (або елементом) якої він є [2]. Для нас це означає, що розглядати емоційну культуру потрібно у ланках тієї системи, до якої вона належить, – культури як системи. Інакше будь-яке визначення поняття «емоційна культура» не буде обґрунтованим.

Культура людини системна та багатоаспектна, саме тому серед науковців немає єдиного загального підходу щодо визначення цього поняття. Ми розуміємо під культурою історично визначений рівень розвитку суспільства, творчих сил і здібностей людини, який втілюється в певних типах і формах організації життя і діяльності людей, матеріальних і духовних цінностях. Виходячи із зазначеного вище поняття «культура особистості», визначаємо ступінь її розвитку і вдосконалення, тобто загальна культура людини є сукупністю складових, а саме: моральної, професійної, естетичної, інформаційної тощо, зокрема емоційної.

Спираючись на той факт, що емоційна культура особистості обов'язково інтегрує у собі соціокультурну обумовленість цієї якості індивідуума в онтогенезі,

проаналізуємо основні положення соціокультурної теорії емоцій.

Культура – це засіб дієвого існування людини, а емоційна культура – наслідування соціально- культурним нормам в онтогенезі. При цьому людина є поєднанням зовнішнього і внутрішнього, саме тому і культура втілює у собі такі риси.

Виходячи із специфіки емоційної сфери молодших школярів, ми визначили наступні принципи виховання емоційної культури учнів молодших класів: соціокультурної обумовленості, проблемності, прийняття і підтримки, індивідуалізації, діалогічності, вибору.

Принцип соціокультурної обумовленості орієнтує молодших школярів на знання соціальних норм, правил, традицій прояву емоцій, розуміння та осмислення особливостей емоційних реакцій у представників різних культур тощо [3].

Принцип проблемності орієнтовано на створення, а за наявності таких – вивчення, аналізу та вирішення проблемних ситуацій. Теорія розвиваючого навчання визначає проблемну ситуацію як «психологічний стан суб'єкта, який має пізнавальні або практичні труднощі» [2]. У нашому випадку це емоційні стани або реакції молодших школярів.

Принцип прийняття та підтримки. Для того, щоб дитина навчилася розпізнавати та інтерпретувати реакції і стани іншої людини, а також правильно визначати власні емоційні стани і реакції, а в майбутньому навчилася обирати приємні і соціально схвалювані. Дорослі, зокрема педагоги, мають створити для неї умови повного і вільного власного емоційного прояву. Для цього дитина має відчувати себе у небезпеці, а це можливо лише у випадках повного прийняття та підтримки усіх її реакцій і станів.

Оскільки за принципом прийняття та підтримки будь-яка оцінка автоматично створює певні обмеження для емоційних проявів, маємо оцінювати їх через деякий час [3].

Принцип індивідуалізації орієнтовано на врахування індивідуально-психологічних особливостей дитини молодшого шкільного віку щодо оптимізації освітньо-виховного процесу з метою виховання емоційної культури.

Принцип діалогічності. Як соціальна істота людина постійно стикається із оточуючими, зокрема з їхніми емоційними проявами та реакціями. Виникає проблема спільності, співвідношення, сумісності з ними. Вирішення цієї проблеми, можливо, у взаємодії однієї людини із іншою, тобто у діалозі. Визначення власних емоцій у діалозі як із іншими, так і з самим собою (внутрішній діалог) надає можливість індивідууму зрозуміти та оцінити власне емоційне відношення до того, що відбувається, причини його виникнення, а також спрогнозувати подальший розвиток подій та власні реакції на них. У випадках, коли дитина може визнати та виразити власну емоційну реакцію або стан, це має позитивну оцінку, підтримується і приймається. Але якщо ситуація є неприємною та проблемною, їй надається певний набір емоційних реакцій і станів, за допомогою яких вона має подолати проблему [3].

Принцип вибору. Розвиток індивідуальності, самопрояв емоційних здібностей особистості людини в онтогенезі, зокрема у молодшого школяра, припускає наявність вибору. З позиції гуманістичної педагогіки доречно, щоб діти навчалися і виховувалися в умовах постійного вибору емоційних реакцій, встановлюючи гармонію між культурними нормами емоційних проявів і власними особистісними особливостями емоційного

реагування на ті чи інші події, власним емоційним досвідом. Принцип вибору надає особистості вихованця «право на помилку». У сфері емоційного реагування «право на помилку» означає розбіжність емоційних проявів молодшого школяра із конвенційною нормою, тобто «помилка» надає можливість з позиції рефлексії по-іншому розглянути ситуацію та зробити самостійний вибір.

Отже, спираючись на теорію і практику виховання емоційної культури молодших школярів, сформульовано принципи, реалізація яких забезпечує ефективність цього процесу.

Практична реалізація принципів особистісно-орієнтованого підходу виховання емоційної культури молодших школярів потребує визначення та обґрунтування педагогічних умов щодо ефективності та оптимізації виховного процесу.

Список використаних джерел

1. Зарицька В. В. Психологія розвитку емоційного інтелекту у системі професійної підготовки фахівців гуманітарного профілю: дис. ... докт. псих. наук: 19.00.07. Запоріжжя, 2012. 513 с.
2. Локарева Г. В. Культура спілкування соціального педагога: методичні рекомендації. Запоріжжя: ЗДУ, 2004. 48 с.
3. Носенко Е. Л., Коврига Н. В. Емоційний інтелект: концептуалізація феномену, основні функції: монографія. Київ: Вища школа, 2003. С. 67–23.